

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Naša vsak četrtak in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopolnjuje do odpovedi. — Udje „Katoškovega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroska cesta št. 5. — Rokopis se ne vračajo. — Upravništvo: Koroska cesta št. 5, v sprejemni naročnini, inšerate in reklamacije. — Za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglašne primeren popust. Inšerate se sprejemajo do urede jutraj. — Ne zaprite reklamacije so poštnine proste.

Delati nočejo.

V Trstu hočejo imeti državni uradniki in nastavljeni večje doklade. Ker jim vlada tega ni hotela takoj in v isti meri dovoliti, kakor so zahtevali, zato so začeli s pasivno resistenco. To se pravi, uradniki delajo strogo po predpisih, ali po domače povedano, strašno leno. Pasivna resistenca se razločuje le v tem od štrajka, da pri štrajku delojemalci odkrito srčno povedo, da ne bodo nič delali, pri pasivni resistenci pa se kažejo, kakor bi vendar kaj delali. Zadnji cilj obema, štrajku in pasivni resistenci, pa je, da naredijo delodajalcu veliko gospodarsko škodo in ga tako prisilijo, da zviša delojemalcem plače. Delavski stan se bori navadno odkrito, torej s štrajkom. Samo uradniški stan, brez poguma in podjetnosti, rabi obliko pasivne resistence.

V Trstu je velik trgovski promet. Naši pridelki se nakladajo na ladje in izvažajo preko morja v tuje dežele, iz drugih delov sveta pa prihajajo zopet k nam po morju tuji izdelki. Radi tega malomarno delovanje uradnikov povzroči lahko veliko škodo. Zatrjuje se, da je naredila že prve dni pasivna resistenca okoli 1 milijon kron škode. Brzjavijo imajo zamude po 6 ur, in blago se iz ladij in na ladje silno počasi naklada, ker uganjajo uradniki vse mogoče sitnosti.

Uradniki torej nočejo delati! Zares lepe razmere imamo že v Avstriji. Če bo šlo tako naprej, potem bomo še doživeli, da orožniki ne bodo hoteli loviti tatov, sodniki ne soditi morilcev, politične oblasti ne razpisovati volitev, le eno delo si bodo uradniki še brezdvomno ohranili, da bodo sprejemali davke in si izplačevali plače.

Ljudstvo je nasproti uradnikom delodajalec, uradniki so delojemalci. Razmerje med ljudstvom in uradništvom je v bistvu isto, kakor med gospodarjem in hlapcem. Le da so denarne razmere uradnikove dandanes neprimerno boljše urejene. Ljudstvo skrbi za uradnike boljše, kakor gospodar za svojega hlapca, skrbi kakor oče za svoje otroke. Vsaki mesec jim plačuje vnaprej njih delo, skrbi za njih starost s pokojnino, oskrbuje njih vdove, tudi na otroke ne pozabi, dokler so mladoletni. Avstrija ima na leto približno tri milijarde izdatkov, eno tretjino, torej eno milijardo plačujemo za uradnike.

Kadar štrajkajo ubogi delavci, pošlje vlada zandarje in policaje, da varujejo bogate delodajalce. Ako bi obrtnik štrajkal in ne hotel plačevati davkov, bi ga s silo pripravili k temu. Ako bi kmet ne hotel dajati mešanom in tovarnam živil, bi ga oropali, ali pa si naročili preko njega živila iz drugih držav ter se ne zmenili za to, četudi kmet na tak način pogine. Ra-

dovedni smo, kako bo spravila država svoje nezadovoljne uradnike v red.

Avstrijski uradniki se zadnji čas niso izkazali kot prijatelji kmeta, ampak naravnost kot njegovi sovražniki. Kmetu zvenijo še po ušesih grdi kriki uradništva po odprtju mej, po argentinskem mesu, po zvišanju plač v najbolj neugodnih gospodarskih letih. Tudi v uradih, posebno, kjer sedijo naši narodni in verski nasprotniki, se ti ljudski uslužbenci vedejo mnogokrat, kakor bi kmet, obrtnik in delavec bili milostno nastavljeni, ne pa narobe, kakor je v istini.

Mogoče, da zvenijo naše besede precej rezko. Toda, resnične so. Avstrija je v nevarnosti, da postane uradniška država. Zgodovina nas uči, da ni večje nesreče za ljudstvo, kakor kjer vlada uradništvo. Zato je treba ljudstvo pravočasno opozoriti na nevarnost. Med nas se mora zopet vrniti ljubezen in spoštovanje do onih stanov, ki delajo, ki se borijo z naravo, ki skrbijo za narodovo bogastvo, ki ustvarjajo nove gospodarske vrednosti. To so trgovci, obrtniki, kmetje in delavci. Kdor ljubi ljudstvo, naj širi to ljubezen in spoštovanje vsepovsod.

Štajerska dežela.

Dobili smo prve podatke o ljudskem štetju. Govore sedaj še samo o številu ljudi. Štajerska je štela z 31. decembrom 1910 1.430.308 prebivalstva. Pred 10. leti jih je bilo 1.347.148, torej znaša prirastek 83.160, ali 617 odstotkov. Na splošno nam številke pravijo, da se je prebivalstvo v mestih in trgih zelo pomnožilo, na deželi le malo, ali pa je celo nazadovalo. Tako je nazadovalo število ljudi od zadnjega ljudskega štetja v teh-le okrajih: Sv. Lenart v Slov. gor., nemški Lonč, Gor. Wölz, Konjice, Ivnik, Gornji Grad, Marenberg, Smarje pri Jelšah, Voitsberg in Slovenji Gradec. Jako hvaležni bomo svojim somišljenikom, če nam iz prizadetih okrajev, kjer je število padlo, razložijo globlje razloge te žalostne prikazni. Skupen razlog je pač slabo stanje kmečkega stanu, vsled kojega se ljudje izseljujejo in preseljujejo, a vsak okraj ima tudi svoje posebne okrajne gospodarske razmere, ki vplivajo na gibanje ljudstva. V naslednjem podamo natančnejše podatke zadnjega ljudskega štetja na Štajerskem.

	1900	1910	1910 proti 1900	%
Maribor mesto	23.258	26.081	+ 2.823	+ 12.1
Celje mesto	6.105	6.385	+ 280	+ 4.6
Ptuj mesto	3.690	4.208	+ 518	+ 14.0

lavnice na Dunaju. V svojem rokodelstvu se je izobrazil tukaj do najvišje stopinje.

Za Benedikta so bila torej že pripravljena tla, kamor si lahko postavi svoje ognjišče, kjer lahko postane sam svoj gospod. Mnogotere izkušnje in nevarnosti so ga storile trdnega, da je ostal na pravem potu, posebno v velikem mestu, kakor je Dunaj, kjer je za mladega človeka vse polno nevarnosti. Njegova vest — materino oko, in posebno pregovor: nikdar brez dela biti — so ga obvarovale raznovrstnih izkušenj in nevarnosti. Med tem, ko so praznovali njegovi tovariši „zaspani ponedeljek“, ter pili in igrali itd., iskal je Benedikt razvedrila pri delu. Žalostne posledice nezmernosti, pijančevanja in igranja so mu kazale pravo pot.

Nekega dne čita Benedikt v časnikih, da so zaprli tri agente, ki so spravliali neizkušene ljudi v Ameriko. Cele trupe so spravili do Hamburga, jih tam opeharili za denarje in je pustili v veliki revščini. Z agenti so vjeli tudi neko dekle, ki jim je služila za to, da je pregovarjala ljudi. Cesar namreč ne doseže drugih, doseže gotovo ženska... Benedikt bere in obledi: — po popisu oseb je spoznal, da so to isti agenti, ki so hoteli tudi njega vloviti...

Ko je Benedikt za nekaj tednov pozneje stal pri oknu, zasliši v nasprotni kavarni krik. Mnogo ljudi se zbira pred okni in vrati, dokler ni prišel policaj, ter odpeljal tri sleparje-igralce. Pa kako se začudi Benedikt, ko zagleda v teh sleparjih onega lepega, nežnega mladeniča, ter onega gozdarskega pomočnika, nam že znana od prvega dogodka Benediktovega potovanja.

Pol. okraj Celje	111.871	116.775	+ 4.904	+ 4.4
in sicer sod. okr.:				
Celje	39.766	42.381	+ 2.615	+ 6.6
Vransko	10.887	11.112	+ 225	+ 2.5
Smarje pri Jelšah	18.170	17.426	- 744	- 4.0
Gornji grad	15.717	15.293	- 424	- 2.7
Laško	27.381	30.563	+ 3.182	+ 11.6
Sod. in pol. okr. Konjice	22.208	22.018	- 190	- 0.8
Pol. okraj Ljutomer	26.791	27.552	+ 761	+ 2.8
in sicer sod. okraj:				
Ljutomer	14.154	14.694	+ 540	+ 3.8
Gornja Radgona	12.637	12.858	+ 221	+ 1.8
Pol. okraj Maribor	89.585	93.918	+ 4.333	+ 4.8
in sicer sod. okraj:				
St. Lenart v Sl. g.	17.592	17.568	- 24	- 0.1
Maribor	52.602	56.815	+ 4.213	+ 7.9
Slov. Bistrica	19.331	19.535	+ 204	+ 1.1
Pol. okraj Ptuj	79.741	81.725	+ 1.984	+ 2.2
in sicer sod. okraj:				
Ormož	20.067	20.843	+ 776	+ 3.8
Ptuj	47.991	48.634	+ 643	+ 1.3
Rogatec	11.683	12.048	+ 365	+ 3.1
Pol. okraj Radgona	37.911	38.749	+ 838	+ 2.2
in sicer sod. okr.:				
Čmurek	22.854	23.306	+ 452	+ 1.9
Radgona	15.057	15.443	+ 386	+ 2.5
Polit. okraj Brežice	47.966	50.204	+ 2.238	+ 4.7
in sicer sod. okr.:				
Kozje	17.786	18.248	+ 462	+ 2.6
Sevnica	10.779	11.449	+ 670	+ 6.2
Brežice	19.401	20.507	+ 1.106	+ 5.7
Pol. okr. Slovenjgradec	44.010	42.466	- 1.544	- 3.5
in sicer sod. okraj:				
Marenberg	15.590	15.060	- 530	- 3.4
Šoštanj	14.177	14.298	+ 121	+ 0.8
Slovenjgradec	14.243	13.008	- 1.235	- 8.0

Politični ogled.

Mala politična naznanila.

Dne 17. februarja: Pogajanja glede sporazumljenja med Čehi in Nemci na Češkem se imajo pričeti zopet začetkom aprila. Na vseh je malo upanja. — Listi poročajo, da se bavi bolgarski kralj Fer-

Skoro bal se je Benedikt, da sta ta dva jetnika izdala tudi njega pred sodnijo, ker ga je kmalu potem dal poklicati preiskovalni sodnik. Tukaj je izvedel, da to niso le sami sleparji, ampak tudi tolovaji, koji so v oni noči zagrebeli zaklad, katerega je potem spravil Benedikt na dan... Ti lopovi so se potepali okrog znanih pod različnimi imeni. Tudi sedaj se onemu agentu izmaknili iz žepa veliko svoto denarja; a pri tem so jih zalotili. Preiskava je dognala dolgo vrsto zločinov, med njimi tudi umor. Kar se je tikalo Benedikta, je bil le samo priča zavoljo onih zakladov...

Nekega dne korači Benedikt po novi delavnici in pregleduje razne stvari. Pred kratkim je postal mojster. Za plačilo za dolgoletno službo je dobil od svojega mojstra, ki je bil brez otrok, del njegovega premoženja. Tudi je bilo upanje, da dobi še več. Ker mu je šel njegov mojster tako na roko, mu ni bilo težko, osnovati svojo delavnico. Pa to še ni bilo vse, kar ga je delalo srečnega — v zadnjem času je našlo njegovo srce tudi nekaj drugega. To je bila zala in pridna mlinarjeva hčerka v sosednji ulici.

Popisati prizore dveh ljubečih src, koja se bodo kmalu združila, bilo bi zanimivo, vendar bi porabili preveč časa in prostora. Ko je tedaj ogledoval Benedikt svojo delavnico, pomoli naglo Nežika, ali kakor so jo vsi klicali, Jagnjenka, glavo v sobo; potem pa gre tiho po prstih k zamišljenemu Benediktu, mu zakrije oči in vpraša:

„Kdo je?“

„Kdo drugi, kakor moja Jagnjenka?“ reče Benedikt, se hitro obrne in pristreže svojo drago v naročje ter jo poljubi. Nato je moral slediti seveda malo zamere in zopetno sprijaznenje. Ko sta oba z roko

PODLISTEK.

Materino oko.

(Slika iz življenja. Prevel Starogorski.)
(Dalje.)

„Materino oko!“ zašepeta za nekaj hipov in pogleda plakaje k Materi božji, ki je gledala tako bolestno nanj. „Materino oko!“ ponovi Benedikt trepetaje — „bodi mi milostljivo, bodi mi dobro — moje srce je bilo slabo!“ In ko je opravil iskreno molitev, vstane in zdi se mu, da ga Marija prijazno in milo-veselo gleda. In ko je nadaljeval svojo pot, se mu smehlja materino oko od radosti.

Dve uri pozneje je stal Benedikt, v sredi ljudi na dvorišču deželnega gradu, in vprašanja so letela od vseh strani nanj. On je namreč sklenil, oddati zaklad in se odločil, nesti ga v ta grad. Strah in veselo iznenadenje sprejeti grofa, ko mu razloži Benedikt celo stvar. Ker tatvino so opazili šele komaj sedaj, ko je oddal Benedikt zaklad. Benedikt mora ostati skozi noč v gradu in ponoviti vse pred preiskovalnim sodnikom. Zelo je bil pogosten, pohvaljen, in drugi dan je, bogato obdarjen, nadaljeval svojo pot.

Svetinjo on hranil je verno,
od matere dano na pot,
čuval in ljubil jo neizmerno —
in ta ga je varovala zmot.

Leta so potekla. Benedikt je dobil, akoravno ne takoj, vendar kmalu službo v eni prvih mizarjskih de-